

OB 110. LETNICI ROJSTVA SREČKA KOSOVELA

biti svetilka

110. obletnica rojstva Sečka Kosovela (18.3.1904 – 7.5.1926) enega največjih pesnikov v svetovnem merilu, čeprav za Slovence ostaja „pesnik Krasa“ je priložnost, da se spomnimo, kako se dobra poezija ne stara, temveč ostaja v vseh časih in prostorih mlada, sveža, sposobna nagovoriti in v človeku vzvalovati najbolj intimne misli, čustva in čutenja.

Kosovelove pesmi so našle stik z nešteti bralci in postale intima nešteti duš zato, ker Kosovel poje iz srca v srce. Največ bralcev je posvojilo njegove impresionistične pesmi – slike Krasa, samote, ki preraščajo v trpek odmev ranjene duše, v refleksijo o minevanju, trpljenju, odeto v hrepenenje človekovega srca.

Njegove ekspresionistične pesmi, v katerih poje predvsem o izgubljenosti in izpraznjenosti evropskega človeka, o kataklizmi in kliče k vstaji, so se dotaknile socialnega čuta bralcev, ki hrepenijo po pravičnem svetu, svetu, v katerem bi se mogel človek uresničiti. A tudi to temo, ki jo Kosovel privede do revolucionarne drže, pesnik poje 'na srce', saj jasno pove, da ni zunanje revolucije brez notranje, brez spremembe srca, ki se začne pri vsakem posamezniku, in da je vsaka zgolj zunanja revolucija le utopija in laž.

Njegove konstruktivistične pesmi zahtevajo veččega bralca, ki zmore dekodirati avantgardne pesniške postopke in hotenja. Kosovel jih je zapisoval veliko pred svojim časom, vsaj kar se slovenskega pesništva tiče. Prvič so izšli leta 1967.

Kosovel je globok analitik človekove duše, izpraševalec vseh njenih prostorij, neusmiljen pričevalec njenih globin in brezen. Čeprav njegovo poezijo prevevata etična gorečnost in duhovna naravnost usmerjena v presežno (trancendenco) v njegovem pesništvu ni posebej izpostavljena religiozna tematika:

*„A grem za lučjo
nevidnih zvezd...“ (Kons)*

*„In človek v svesti pravega si cilja,
razpel bo v vetru hrepenenja krila
in mrtva pesem bode obmolčala.“ (Rdeči atom III)*

Kljub temu pa je v njegove verze pogosto vtkan motiv Boga. Zdi se, da je pesnikov odnos do Boga ambivalenten. Mestoma obrača nanj kot na večno silo življenja, na Stvarnika:

*„Njegov ukaz življenje nam podarja
in glas Njegov svetove ustvarja.“ (Bolest)*

..... Išče oporno točko svojega življenja in duše, ker izraža v pesmih: Pogovor z Neznanim, Ena je groza, Skozi bela vrata, Psalm... V ciklu *Povej, razodeni!* Zapiše:

*Ali si Oče ali si Brat,
ki samo v daljavah duš živiš,
ko čutimo, da se nagibaš k nam,
ko slednji ponižan je, strt in sam?
O, da mi slutiti je to enkrat,
svetlejši in lažji bi bil moj križ!*

Kosovel ostaja pogumni iskalec, tako zelo pogumen, da priznava svojo nemoč, bojazen, dvom. In ravno dvom je tista kategorija, ki priča o iskrenem iskanju resnice, saj dvomi lahko le človek, ki bi resnico rad spoznal. V krhkosti je veličina, kakor začutimo v pesmi *Svetilka ob cesti*:

*Kaj bi bil človek, če ti je težko
biti človek? Postani obcestna
svetilka, ki tiha razseva
svoj sij na človeka.
Naj bo, kakor je, ker kakor je,
vedno je on s človeškim obrazom.
Bodi mu dober, temu človeku,
in nepristranski kakor svetilka,
ki tiho obseva pijančev obraz
in vagabundov in študentov
na cesti samotni.*

*Bodi svetilka, če ni ti
mogoče biti človek;
ker težko je biti človek.
Človek ima samo dve roki,
pomagati pa bi moral tisočerm.
Bodi zato obcestna svetilka,
ki sveti tisoč veselim v obraz,
ki sveti samotnemu, blodečemu..
Bogi svetilka z eno lučjo,
človek v magičnem kvadratu,
z zeleno roko znamenja dajoč.
Bodi svetilka, svetilka
svetilka.*

01/18.3.1904

Zapis datuma rojstva iz krste
knjige župnije Sežana

Povzeto: Naš vestnik, marec-sušec 2014; sestavila Ines Cergol